

Leveranse Folkeminnesamlinga

**Netlife
Research**

**Ida Jackson og Marie Solum Strand
Juni 2015**

Agenda

Utgangspunktet

Våre funn og anbefalinger

Fra bestillingen

“Avdekke brukerbehov hos eksterne målgrupper, og komme med anbefalinger til hvordan dette kan ivaretas i ny nettløsning.”

Utfordringen:

Ingen av målgruppene bruker dagens side i noen særlig grad, inkludert studentene. Dermed spør vi dem implisitt om hvilke løsninger de bruker i dag - og dermed om hvem dere konkurrerer med.

Mål og målgrupper

Prioriterte målgrupper

- Studenter
- Lærere og elever på VGS
- Kulturminnesektoren og museer
- Lokalhistorikere og slektsforskere

Overordnede mål:

- Bevare og videreutvikle samlingen
- Få støtte til å digitalisere og drifte samlinga

Underordnede mål:

- Rekruttere studenter til kulturhistorie
- Bli sett på som foretrukket kilde for folkeminnne
- Gjøre arkivet kjent

Rekruttere studenter til kulturhistorie

**Lærerne er portvokteren til
elevene**

- Vi planlegger på høsten når vi skal lage plan for året, da er det kompetansemålene som er styrende.

Lærer på VGS

Læreplan i historie - fellesfag i studieforberevende utdanningsprogram

Læreplankode: HIS1-02

☰ Innholdsfortegnelse

📖 Lesevisning

Kompetansemål - etter Vg3 studieforberevende utdanningsprogram

Historieforståelse og metoder

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne

- identifisere og vurdere historisk materiale av ulik art og opphav som kilder, og bruke det i egne historiske framstillinger
- bruke digitale verktøy til å planlegge, gjennomføre og presentere en problemorientert undersøkelse ut fra egne spørsmål til et historisk materiale
- presentere en historisk person og drøfte hvordan samtidige ideer og samfunnsforhold påvirket denne personens tenkemåter og handlinger
- tolke og bruke historisk tallmateriale i faglig arbeid
- utforske ulike korte historiske framstillinger av en og samme hendelse, og diskutere forfatterens valg av innfallsvinkel og spørsmålsstilling
- gi eksempler på kontroversielle historiske emner og drøfte motstridende årsaksforklaringer til en historisk hendelse
- undersøke hvordan egne forestillinger om fortiden er blitt formet og diskutere hvilke faktorer som gjør at mennesker kan ha forskjellige oppfatninger om fortiden
- drøfte hvordan historie er blitt brukt og brukes i politiske sammenhenger
- gi eksempler på og drøfte hvordan utstillinger, minnesmerker, minnedager eller markeringen av bestemte historiske hendelser har betydning for nåtiden

- Læreboka er primærkilden, men det er viktig å finne oppdatert informasjon

Lærer på VGS

- I historie skal de lese og si noe om livsvilkår i Norge. Da skal vi bruke primærkilder. På eventyr og sagn har vi klart oss med læreboka.

Lærer fra VGS

- Kurs kunne vært fint, hva kan det brukes til, på hvilken måte. Det er mye annet enn undervisningen som tar tid. Vi har lite tid.

Lærer VGS

Studentene på kulturhistorie hadde historie som favorittfag, men historie på VGS og historie på UiO er to forskjellige ting

– Litt for mye konger, kriger og grenseendringer i historie. Så da ble Kulturhistorie mer interessant for meg.

Student

Skal vi rekruttere nye kulturhistorikere, er det historiefaget på VGS vi må satse på.

HANNA BLIR KULTURHISTORIKER

AKA

EVENTYRET OM

Folkeminnesamlingen

på Uio :)

DET VAR EN GANG EN SKOLEFLINK,
HISTORIE-INTERESSERT 17 ÅRING SOM
HET HANNA...

← TJUKK FANTASYBOK PÅ NYNORSK

STUDIESPESIALISERENDE,
NESODDEN VGS, 2. ÅRET

HANNA HAR EN VELDIG ENGASJERT
LÆRER, ANN-BERIT:

JEG VIL GJERNE VISE
ELEVENE AT HISTORIE
ER RELEVANT &
AKTUELT & SÅNN!

MEN MELLOM ANN-BERIT &
HANNA ER

KOMPETANSEMÅLENE I HISTORIE:

KAN ELEVEN BRUKE DIGITALE
VERKTØY TIL Å HENTE INFORMASJON
FRA ULIKE MEDIER OG VURDERE
KILDEKRITISK I EGNE
FRAMSTILLINGER? *

UDIR-
BØYGEN

GJØR DU REDE FOR
BEFOLKNINGSUTVIKLINGEN
I ET LOKALSAMFUNN
OVER TID OG DISKUTERER
HVILKE FAKTORER SOM
HAR HATT BETYDNING FOR
INNBYGGERNES LIVSSITUASJON? *

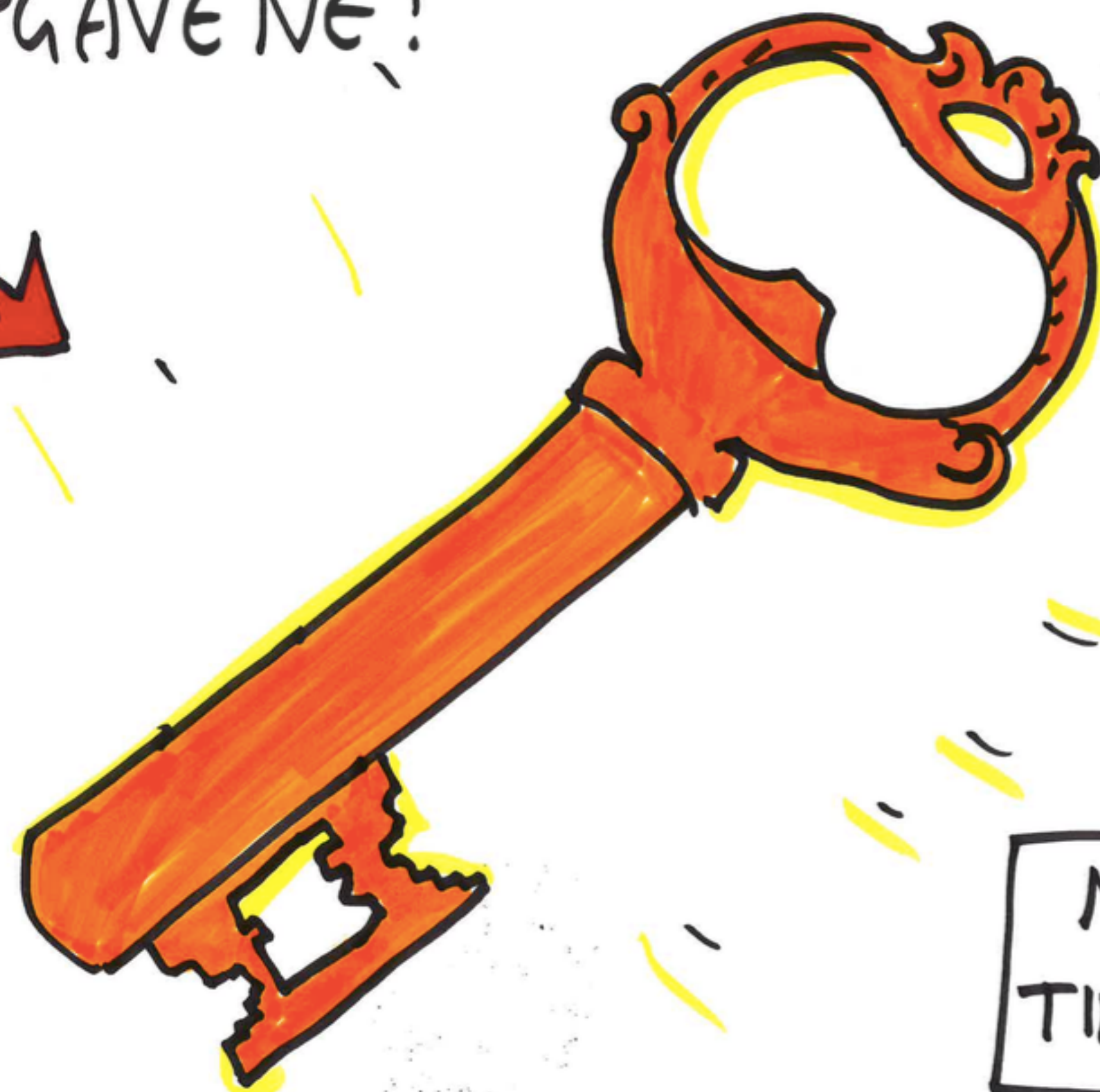
* 1. FRA LÆREPLANEN VG 2
— 11 — VG 3

Folkeminnesamlingen

MÅ TILFREDSTILLE
NOEN KOMPETANSEMÅL
FOR Å NÅ HANNA &
ANN-BERIT.

MINNEOPPGAVENE!

NØKKELEN
TIL SKOLENE

DIGITALE VERKTØY +
HISTORISK MATERIALE +
KULTUR & TANKELIV

=

=

DETTE KAN JEG
BRUKE I
UNDERVISNINGEN!

EVENTYR
ER DET
NOK AV
I LÆREBOKKA!

DER MED KAN HANNA (17)

MØTE KULTURHISTORIEN FØR

HUN HAR BESTEMT STUDIERETNING:

GÅ HIT
FOR STOFF,
SA ANN-BERIT...

LESER
MINNEOPPGAVER
PÅ NETT

OOOH, SÅNN VAR
DET Å VÆRE JENTE
PÅ SLUTTEN AV 1800-
TALLET! DETTE VAR
KULERE ENN KONGE-
REKKER. STUDER
KULTURHISTORIE,
STÅR DET HER....

Den analoge samlingen er viktig for studenter og elever på besøk

**Studentene bruker
biblioteksrommene til å
være i og lese i, og sånn
knytter de tilhørighet til
faget sitt.**

**Folkeminnesamlingen
trenger en sånn
tilhørighet.**

– Temaet for bachelor var 22. juli, da så vi på innsamlet materiale på Riksarkivet

Student

**- Gjør det mer tilgjengelig,
fortell at det er et stort arkiv
fysisk her, kanskje man
allerede på bachelor skulle
kunne få lov til å komme på
besøk?**

Student om ideelle fremtiden

- hørte om samlinga på grunnfag.
“Alle” forskerne snakker om samlinga, og den henvises til i pensum. Men jeg skjønnte aldri at arkivet faktisk fantes her bak en tilfeldig dør i en tilfeldig gang.

Student

B413

ARKIV

**Skolebesøkene på slutten
av vgs er essensielle for
rekruttering av studenter.**

NFS Unescolistet materiale

**Hadde samlingen vært
lokalisert på et mer
tilgjengelig sted med
utstillinger, kunne dere
vervet studenter mye
enklere.**

**Arkiv og
museumssektoren vil
heller ha dataene om
innholdet enn en artig,
digital løsning**

**Hele kultursektoren
samarbeider på åpne
data**

– Hvis alle gjør det de er gode på, og vi lenker oss sammen, så blir det bra! Da er det ikke bare Google og Amazon som jobber smart.

Ansatt på LokalhistorieWiki

- Vi samarbeider Nasjonalbiblioteket som legger inn bilder og kart hos oss. Riksarkivet har vi gjensidig lenking med. Høgskolen i Volda samarbeider vi også med. Kulturvernforbundet, Forbundet Kysten og Norsk Husflid har vi også prosjekter med. Vi bidro også på VGs “Er du i slekt med en Eidsvollsmann”

Administrator på LokalhistorieWiki om et utvalg av samarbeidene

Fotoskatt til folket

Nå kan alle, helt gratis, ta i bruk høyoppløselige bilder fra vår svært omfangsrike fotosamling, Dextra Photo, for å illustrere alt fra læreverker til fagoppgaver.

Av 23.06.2015

Fotosamlingen, som forvaltes av Norsk Teknisk Museum, vil fra i dag være gratis tilgjengelig for alle, etter en overenskomst med kulturminister Thorhild Widvey.

– Det er en glede for meg å motta denne fotoskatten på vegne av det norske folk. Når en så stor europeisk fotosamling etterkrigstiden gjøres tilgjengelig, er det en gave til allmennheten. En stor takk til Sparebankstiftelsen DNB som har gjort rettighetene til denne fotosamlingen og Teknisk museum som forvalter den, sier kulturminister Thorhild Widvey.

BANEBRYTENDE FRISLIPP

Det er første gang en så stor samling av rettighetsbelagte fotografier fra nyere tid gjøres tilgjengelig i høy oppløsning for fri bruk. Ulike institusjoner har tidligere frigitt enkeltbilder og samlinger, men aldri før har folk fått tilgang på et så omfattende utvalg fra dette tidsrommet. Det unike er at fotosamlingen eies med opphavsrett, det vil si at Sparebankstiftelsen DNB nå har anledning til å gi allmennheten mulighet til å vederlagsfritt bruke bilder, selv om de fortsatt er rettighetsbeskyttet.

Se bilder fra samlingen fordelt på fotografer og temaer: <http://www.tekniskmuseum.no/foto>

Bildene kan lastes ned fra Digitalt museum <http://digitaltmuseum.no/info/owners/KFS>

– Bildene i samlingen viser utviklingen i Norge fra 1880-årene og frem til i dag. For oss er det viktig at bildene brukes, slik at flere får kjennskap til dem og glede av dem. Derfor er det veldig positivt at Norsk Teknisk Museum nå kan distribuere bildene for fri bruk, sier André Støylen, administrerende direktør i Sparebankstiftelsen DNB.

FYLLER TOMROM

Bevaringsinstitusjoner, som museer, har ikke den nødvendige kapitalen til å anskaffe rettighetene til samlinger. Derfor er det hovedsakelig eldre materiale, der opphavsretten er utløpt, som dominerer blant bildene som er tilgjengelige for allmennheten i dag. Det fører til en skjev bildekultur der det er flere eldre bilder som er tilgjengelige enn bilder fra den nære historien. Frislippet av denne samlingen fyller dette tomrommet.

- Vi legger nå til rette for at alle, blant andre forlag, forskere, skoleelever, hobbyhistorikere og museer kan få full tilgang til dette unike materialet. I tillegg satser vi videre på å bruke samlingen som utgangspunkt for flere utstillinger, sier Hans Weinberger, direktør ved Norsk Teknisk Museum.

Norsk teknisk museum har donert fotosamling til Digital Museum (med støtte fra Sparebank-stiftelsen)

Teknologi

Marcus er et resultat av mange år med digitalisering og registrering ved Spesialsamlingene ved Universitetsbiblioteket i Bergen og prosjektene *Digitale fulltekstarkiv* og *Linked Data - et nettverk* i 2012-2013. For å få mest ut av alt som er registrert av metadata i ulike system og format har vi besluttet å konvertere alt til *Linked data*. Dette har vi valgt for å knytte sammen alle våre egne samlinger/datasett, men også for å dele vår data og bruke hva som allerede eksisterer av Linked Data. Vi er langt fra en ferdig teknisk infrastruktur, men vi har kommet godt i gang.

Tweets

[Følg](#)**DST UiB** @UiB_UBDST

Marcus er vil tidvis være
uken, pga. oppdaterings-
sider? Prøv igjen

**MARCUS er
Universitetsbiblioteket
i Bergen sin portal til
digitaliserte manuskript,
fotografi, diplomer og
mye mer.**

Kontaktinformasjon

Ta kontakt med oss om du har kommentarer, finner feil,
eller ønsker å snakke med oss som jobber med
nettsidene:

- [Tarje Sælen Lavik](#)
- [Øyvind Gjesdal](#)

Kultur-, næringsliv og statlige aktører samles årlig for å dele data og samarbeide digitalt

Samarbeidspartnere:

Lær Kidsa Koding
kidsakoder.no

FISKERIDIREKTORATET

Statens vegvesen

Brønnøysundregistrene

Gjøre arkivet kjent

Folkeminnesamlingen er ikke særlig kjent, ikke engang blant folk som burde vite hva dette er.

- Har hørt om det, men kan ikke definere og beskrive det.

Administrator på lokalhistoriewiki

– Jeg blander det med norsk folkeminnelag, haha, men jeg har jo hørt om samlinga.

Prosjektleder for lokalhistoriewiki

- Ikke hørt om samlingen. Ser for meg at det er et nettsted der det er samlet originaltekster fra ulike forfattere og andre typer verk.

Lærer VGS

- Har hørt om det fordi datteren min som jobber der har nevnt den. Jeg tror jeg vil finne det som finnes av gårder, og hvem som har bodd der med fødselsår og sånn.

Slektshistoriker

– Arkivet er ikke så kjent. Det er noen på master som kjenner til det. Jeg visste ikke om det før jeg begynte på master.

Student

– Aldri hørt om de før jeg var
på et møte med dem.

Wikipedianer

**Ja, folk er interessert i
temaene i
Folkeminnesamlingen**

**...men det er mange
andre kilder til
informasjon der dere er
usynlige i dag.**

Hva bruker lærerne?

– Jeg bruker NDLA,
nettsiden til læreboka og
ber elevene bruke snl.no
istedet for Wikipedia.

Lærer på VGS

– Ikke bruk wikipedia, sier jeg til elevene. Jeg lar de sjelden gå på nettet helt i det blå, jeg gir de lenker å besøke. F.eks. til SNL.no

Lærer på VGS

folkeminneforskning

[Store norske leksikon](#) → [Historie](#) → [Kulturhistorie](#) → [Faghistorie og begreper i kulturhistorie](#)

Folkeminneforskning, folkloristikk, vitenskap som arbeider med innsamling, gransking og publisering av folkelige tradisjoner.

Historikk

Folkeminneforskningen ble grunnlagt av brødrene Jacob og Wilhelm Grimm med utgivelsen av *Kinder- und Hausmärchen* (1812). De så likheten mellom samtidstradisjon og gamle myter og helteidiktning, og mente at eventyr og sagn var rester av en eldre, hedensk mytologi. Etter brødrene Grimm kom «den engelske skolen», som på grunnlag av Darwins utviklingslære satte frem sin «survival-teori». I *Primitive Culture* (1871) forklarte Sir Edward B. Tylor det «mytiske» i tradisjonen som rester av en allmennmenneskelig måte å tenke på, vanlig og typisk for mennesker som levde på visse «lave» kulturtrinn. Disse teoriene er senere i all hovedsak forlatt.

I Norden ble folkeminneforskningen bygd opp etter brødrene Grimms og Wilhelm Mannhardts vitenskapelige mønster. Oppfatningen av folketradisjonen som kilde for litteraturen ble omkring midten av 1800-tallet avløst av et strengere forskningssyn, representert ved Peter Andreas Munch, Iørgen Moe og Sophus Bugge. På den tiden var en god del

Fagansvarlig her er stipendiat på IKOS og sitter to rom unna arkivet...

Dere er ikke nevnt på sentrale oppslagsord der dere burde vært kildene.

– Jeg brukte Wikipedia mye
til bacheloroppgaven.

Student

leger og skolelærere, som oppholdt seg rundt i landet og var skrivekyndige, om å foreta innsamling av ulike former for folkediktning. Først i 1833 kom det ut en samling med folkeminnestoff. Det var prost [Andreas Fayes](#) *Norske Sagn*. Utgaven vakte oppmerksomhet, både på grunn av professor [P.A. Munchs](#) kritiske bemerkninger til utgivelsen og utvalget, og fordi den skapte entusiasme blant norske diktere. Emnene ble tatt opp i dikt og prosa, og ser en på utvalget i Fayes bok er det et imponerende arbeid som ligger bak utvalget. Alle de store sagntypene er med og emnene spenner vidt, fra de mytiske til de historiske genre. Utgaven fikk også stor betydning for [Asbjørnsen og Moe](#), som begynte sine samlerarbeider i 1840-årene, blant annet med å sende sagn- og balladetekster til Faye.

De norske folkeminnearkivene [rediger | rediger kilde]

Utover på 1800-tallet ble innsamlingene av mer vitenskapelig karakter idet Staten, gjennom *Det akademiske Collegium*, gav stipendier til innsamling av folkeminne. Samlerne skulle planlegge reiser og begrunne sine reisemål og hensikter gjennom skriftlige søknader om bevilgninger. Etterpå ble det også forlangt at samlerne gjorde rede for arbeidet gjennom å skrive innberetninger som ble publisert i skoleanalene.

Stofftilfanget gikk med tiden inn i det nasjonalarkivet som i 1914 ble etablert ved [Universitetet i Kristiania](#) under navnet [Norsk Folkeminnesamling](#) (NF). [Sophus Bugge](#) og [Moltke Moe](#) dannet like siden etableringen grunnstammen i arkivet. Noen eldre samlinger, for eksempel etter [Johan Th. Storaker](#) finnes i [Universitetsbiblioteket](#), og finnes fremdeles ved [Nasjonalbibliotekets](#) håndskriftsamling i Oslo. [Rikard Berges](#) enorme samlinger finnes ved [Telemarkskunsthøgskolen](#). I tillegg finnes det en større samling ved [Etno-folkloristisk arkiv](#) (EFA). Blant samlere fra det 19. århundre kan nevnes [Henrik Ibsen](#), [August Schneider](#), [Thore Sævi](#) og fra det 20. århundre [Knut Loupedalen](#), [Henri Delgobe](#), [Edvard Grimstad](#), [Halldor O. Opedal](#), [Knut Hermundstad](#), [Erling Vegusdal Eriksen](#), [Ragnvald Skjold](#) og [Ragnvald Skjold](#).

Flere av samlerne konsentrerte seg i likhet med [Sophus Bugge](#) om å nedtegne folkeviser. De mest sentrale var ved siden av ham [Olea Crøger](#), [Lindeman](#) og [Catharinus Elling](#), men både Bugge, Landstad og Lindeman skrev også ned sagn og andre prosafortellinger. Det var dessuten vanlig å samle på folkeminne samtidig som det gikk parallelt med tradisjonsinnsamlingen. Også [Oskar Braaten](#) og [Regine Nordmann](#) har syslet med innsamling av folkeminner.

Katalogisering og ordning av arkivbildene

Folkeminnesamlinga nevnes i artikkelen om eventyr, men som om det var et minne fra 1800-tallet. Ingen lenker.

Eksterne lenker [rediger | rediger kilde]

 Wikikilden: Eventyr

- [Norske folkeeventyr – gratis lydbøker](#)
- [Prosjekt Runeberg – Norske folkeeventyr](#)
- [Gullvekta - Eventyr, fablar og segner](#)
- [tromsokolen.no](#) lenkesamling
- [reisenett.no](#) omfattende samling originaltekst fra Asbjørnsen og Moe
- [hive.no](#) Høgskolen i Vestfold God kompendieaktig tekst om eventyrene som sjanger
- [Artikkel om P Chr. Asbjørnsen som folkeminnesamler](#)

Kategorier: [Eventyr](#) | [Folkediktning](#) | [Folkeminne](#) | [Tradisjon](#) | [Litterære sjangre](#)

Norsk Folkemminnesamling

Portal: Litteratur

Norsk Folkemminnesamling (NFS) ble opprettet ved [Universitetet i Kristiania](#) i 1914 som et nasjonalarkiv

Ved professor [Moltke Moes](#) død i 1913 var samlingene etter [Asbjørnsen og Moe](#), [Sophus Bugge](#), hans egne og andre samlere testamentert til Staten under den forutsetning at det ble opprettet et offentlig arkiv.

Inntil arkivet i 1962 ble flyttet til det nybygde Blindern, holdt folkemminnesamlingen til i Universitetsbiblioteket (i dag [Universitetsbiblioteket i Oslo](#)). Rett innenfor dørene til høyre lå værelset som folkloristene på grunn av trange lokaler og stor takhøyde kalte «Trollviseværelset», mens [Reidar Th. Christiansen](#) ble arkivar for samlingen. Christiansen overtok profesoratet etter [Liestøl](#) i 1953. Ved den nye studiebetingelsene i 1953 ble det mulig også å avlegge grunnfageksamen i «folkeminnevitenskap», noe senere også mellomfag. Imidlertid ble det kun tre kandidater blitt veiledet frem til magistergraden i folkloristikk, nemlig [Kjell Bondevik](#) i 1927, [Brynjulf Alver](#) våren 1951 og [Ronald Grambo](#) høsten 1951.

Fire nordmenn hadde til da tatt dr. philos.-graden i folkloristikk:

- [Knut Liestøl](#): *Norske trollvisor og norrøne sogor*. Olaf Norlis Forlag. Kristiania 1915.
- [Reidar Th. Christiansen](#): *Die finnischen und nordischen Varianten des zweiten Merseburgerspruches. Eine vergleichende Studie*. (FF. Communications No. 18) Hamnia 1914.
- [Svale Solheim](#): *Nemningsfordomar ved fiske*. Det Norske Videnskaps-Akademi i Oslo. Oslo 1940
- [Olav Bø](#): *Heilag-Olav i norsk folketradisjon*. Det Norske Samlaget. Oslo 1955.

Disse fire etterfulgte hverandre som professorer i faget, mens [Brynjulf Alver](#) skulle bli professor ved Etno-folkloristisk institutt i Bergen, og [Ronald Grambo](#) ble førstelektor i Oslo. Fra nå av var folkloristikken ved Universitetet i Oslo ivaretatt gjennom en kombinasjon av nasjonalarkiv og institutt for innsamling, katalogisering, forskning og undervisning. Legger en til den frivillige organisasjonen [Norsk Folkeminnelag](#), med boklageret i instituttets magasin, var også formidling og tilgjengeliggjøring av [arkivaliene](#) ivaretatt.

Ekstern lenke [rediger | rediger kilde]

Norsk folkeminnnesamlinga nettstedet

Det er en Wikipedia-artikkel om dere, mer lest enn siden deres. Den har feil.

[Forside](#)

[Svaksynte](#)

[Utmerkede artikler](#)

[Hjelp](#)

[Siste endringer](#)

Prosjekt

[Stilmanual](#)

[Skribentportal](#)

[Underprosjekter](#)

[Tinget](#)

[Torget](#)

[Tilfeldig side](#)

Wikipedia

[Kontakt Wikipedia](#)

[Donasjoner](#)

[Wikimedia Norge](#)

Verktøy

[Lenker hit](#)

[Relaterte endringer](#)

[Spesialsider](#)

[Permanent lenke](#)

[Sideinformasjon](#)

[Wikidata-element](#)

[Siter artikkelen](#)

Utskrift

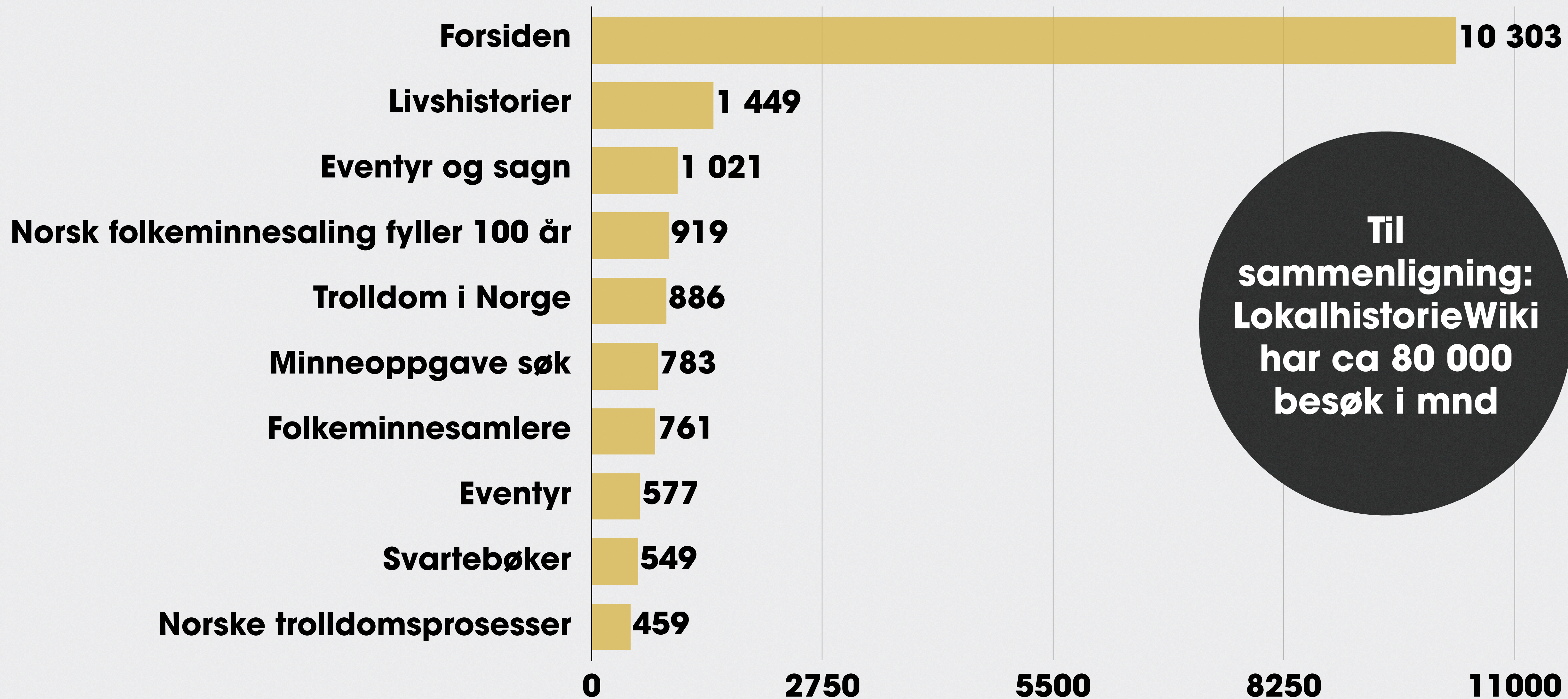
Hvem har mest besøk?

**Lokalhistorie
Wiki**

**Store norske
leksikon**

Wikipedia (bokmål)

Besøksstatistikk på Norsk folkemинnesamlings nettsider

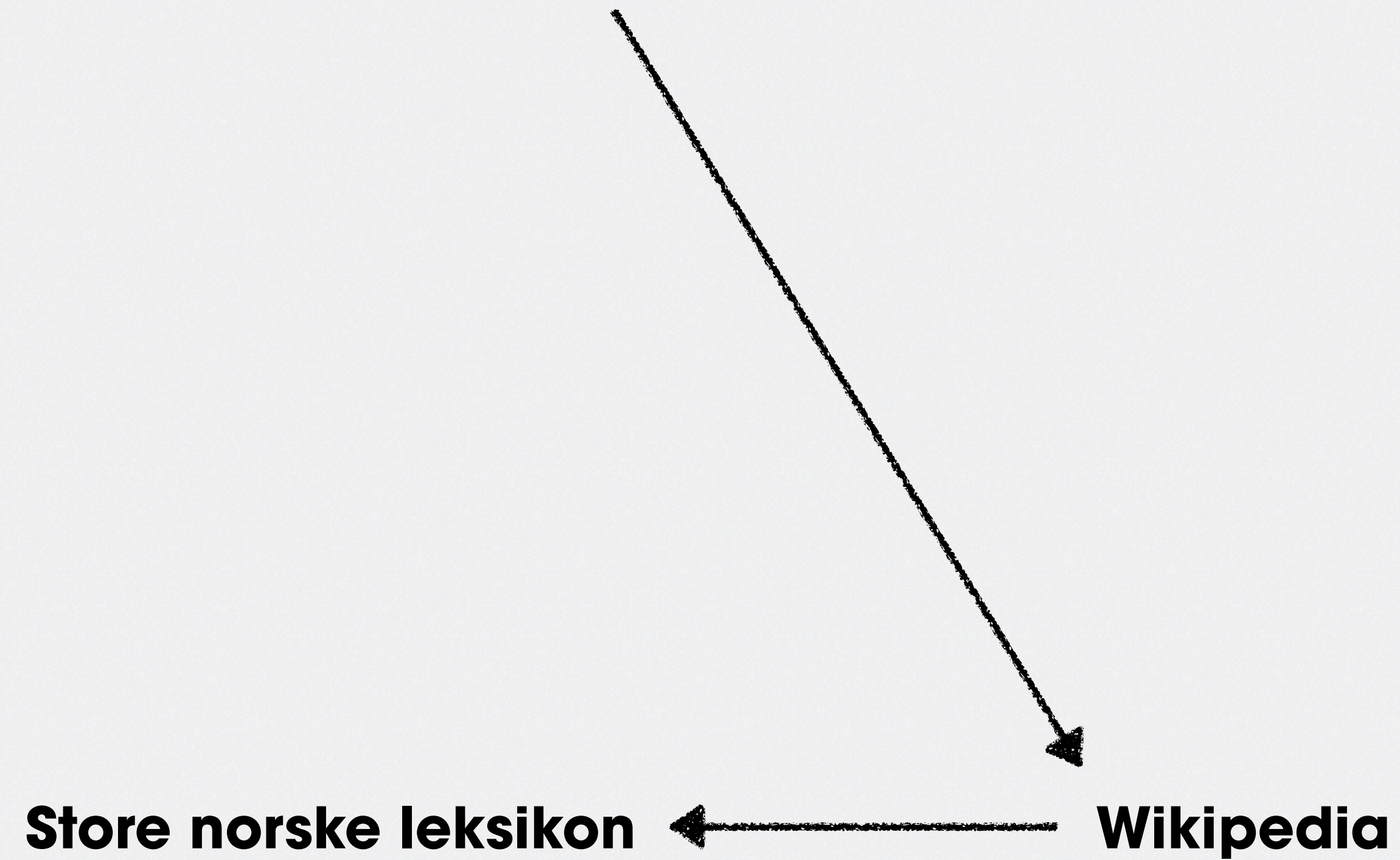
Hvor kan dere være kilde?

Lokalhistoriewiki godtar originalkilder. Det samme gjør Store norske.

– Nei, ikke førstehåndskilder.
Dvs ikke arkivsaker, ikke
muntlige intervju, ikke
folkeminnenedtegnelser.

Administrator Wikipedia

Norsk folkeminneresamling

**I 2014 var det 20 000
lenker fra Wikipedia til
Store norske leksikon**

Hva kan dere skrive om hvor?

Wikipedia har foreslått artikler om alle eventyr Asbjørnsen og Moe samlet inn. SNL vil bare ha én artikkel om eventyr som sjanger.

– Har personen hatt puls og du har nok info til å skrive en biografi, så er det rom for det her.

Administrator på LokalhistorieWiki

Hvem har strengest relevanskriterier?

**Oppslagsverkene
dominerer Google på alle
søkeordene deres.**

**Dere må samarbeide med dem for å nå
brukergruppene som har dem som primærkilde til
informasjon. Dere kan ikke vinne på
søkemotoroptimalisering her.**

Hvem når man hvor?

- Wikipedia er det studentene bruker
- Store norske leksikon er det lærerne helst vil at elevene skal bruke
- LokalhistorieWiki er der man når nerdene

**Jubileer og markeringer
kan brukes til å
synliggjøre og aktualisere
samlingen**

HISTORISK KOKEKUNST

Oppskrifter fra perioden rundt 1814

HOME OM KOKEBOKA DESSERTER OG KAKER SUPPER KJØTTRETTER FISKERETTER ARCHIVE

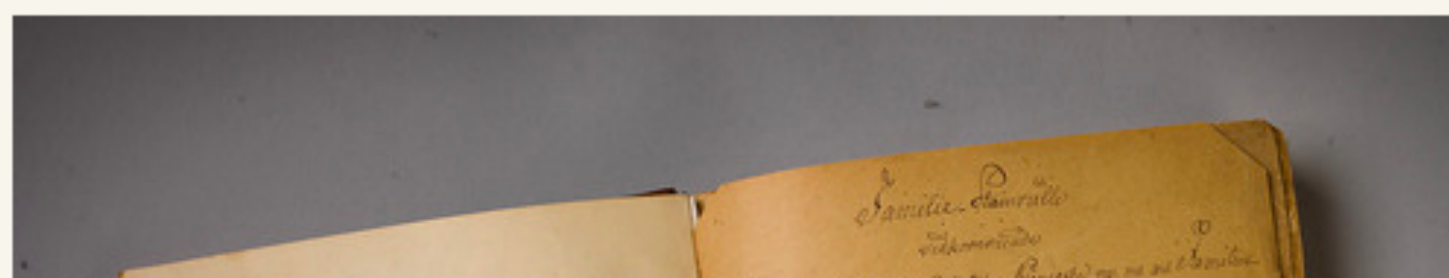
Om kokeboka

Utgangspunkt for denne bloggen er en nesten 300 år gammel bok med en lang tittel: *"Familie-Stamrulle vedkommende Ellesonske, Ankerske, Collettske, Klønigske m.m.m. Familier, fra Slutningen av 1600 til 1874 o.s.v."*. Vi kom over den under planlegging av grunnlovsjubileet i 2014, for slektene i tittelen var politisk med i 1814, og et historisk søk ga blant annet dette treffet. Kunne

familienedtegnelsene kaste lys over begivenhetene dette året?

På arkivhylla sto en liten pakke i gulnet kartong. Den lille boka som lå inni var håndskrevet og innbundet i skinn, og på første side sto tittelen innført med skjelvende hånd. Hva kunne skjule seg av hemmeligheter mellom disse permene?

RIKSARKIVET
HISTORISK

Den som leter i arkivene, finner! Under planleggingen av grunnlovsjubileet i 2014 kom vi over en liten slektsbok, full av familieoppskrifter. Oppskriftene ble skrevet ned i tiden omkring 1814, og viser vei til kjøkkenkunst og bordets gleder på eidsvollsmennenes tid. Tanken meldte seg: skal vi ikke prøve dem ut...?

Som tenkt, så gjort! Vi stiftet Historisk kokeklubb i Riksarkivet - der vi prøver oss fram, deler erfaringer, smaker, noterer og justerer.

Vil vi oppdage glemte smaksbomber? Finner vi historisk inspirasjon til vår egen tids hverdag og fest? Og først og fremst: lykkes vi

**Riksarkivet
formidlet en
kokebok i
forbindelse med
1814-jubileet.**

Er du i slekt med en eidsvollsmann?

Skriv inn ditt navn

Søk

(Du kan søke på navn, fødested og fødselsår)

Laget i samarbeid med DIS-Norge, Norsk lokalhistorisk institutt og Riksarkivet
[Se alle 1814-sakene](#)

“Etter at VG la ut en søkeboks hvor man kunne sjekke om man var etterkommer etter en eidsvollsmann, har det vært enorm pågang på sidene våre, antall søk overstiger en million! Folk bidrar på en slik måte at basen blir stadig mer komplett og korrekt.”

Eli Fure, fra Eidsvollsmennenes etterkommere, 23. april 2014

**Bli sett på som foretrukket
kilde for folkeminnne**

Dere er i hard konkurranse

– Nasjonalbiblioteket er jo
noe av det beste

Student

– For lokalhistorikere er lokalaviser, årbøker, bygdebøker, digitalarkivet, wikipedia, norsk biografisk leksikon m.m. gode kilder

Admin på lokalhistoriewiki

**Andre samler inn
folkeminner uten å vite om
dere**

Forside:Kjeldearkiv

Om Kjeldearkiv

I kjeldearkivet samler vi skriftlig og muntlig kildemateriale. Hovedhensikten med materialet er at det skal kunne brukes som kilder til artikler i wikien, men det er også åpent for materiale med særlig stor nytteverdi for lokalhistorisk forskning. Andre nettsteder, som Digitalarkivet til Arkivverket, har lagt ut kildemateriale slik som [kirkebøker](#) og [folketellinger](#). [Les mer ...](#)

Smakebiter fra artikler

Kaare Iversen (1908-1983) var lastebileier og kjørte for **Oslo vegvesen** mesteparten av sitt yrkesliv. Familien Iversen bodde før krigen på **Ekeberg**, men da boligen deres ble konfiskert av tyskerne måtte de flytte og havnet på **Ulvøya** hvor de fikk leie en leilighet i **Fjordveien**. Da krigen brøt ut dro Kaare sammen med broren Thorleif og to kamerater avsted og kjører med hovedstyrken til Spydeberg, deltar i transporten ved kampene i Askim og Mysen, kjører videre til Ørje og ender til slutt i en leir i Hällefors i Sverige. Dagboka slutter 28. april, for neste dag skal han begynne å jobbe med asfaltarbeid utenfor leiren. Kona Eva Iversen og datteren Ellen ble samtidig evakuert til **Austmarka** og ekteparet ventet spent på nyheter fra hverandre. **Torsdag 11-4-40**

Familien Iversen på Ekeberg før krigen: Kaare, Eva og Ellen i 1939 da Ellen var rundt 1 år
Foto: Eget album

Vi drog fra **Nordstrand** vi fire Thorleif, Kristian, Halvor og jeg, for å forsøke å komme sammen med de norske styrker ved **Elverum**. Som befordring brukte vi C10309. Kommen til **Spydeberg** fikk vi høre at 1 Divisjon samles ved **Askim**. Vi meldte oss og blev straks inrullert og fikk vort militærutstyr og ---- samt 60 skudd. Vi kom i --- og Thorleif fikk en vogn som var mobilisert.

[Les mer ...](#)

Eks

- [Digitalisererte og](#)
- [initiativ for å](#)
- [klassisk nordisk](#)
- [sk initiativ for å](#)
- [digitalisererte](#) verk hvor eneretten til å råde over dem utløper.
- [Norsk Wikisource](#) er en av Wikimedia's prosjekter, og sikter på å tilby et wikibasert bibliotek med kildetekster til fri bruk.
- [Google Books](#) er Googles tjeneste som samarbeider med en serie store amerikanske bibliotek.

Mest lest

- [Ytterkollen i Nedre Eiker i gamle dager](#) (17 568 visninger)
- [Hans Grøn Bull: «Noget om Qvernæss og Grib paa Nordmøer»](#) (14 494 visninger)
- [Noteringer frå Nordlien 2010-](#) (12 930 visninger)
- [Carl Frederik Diriks: «Om de forskjellige Slags Baade i Norge»](#) (12 698 visninger)
- [Sydal s-lag som bidragsyter i samfunnsbyggingen](#) (8 197 visninger)
- [Ole Christian Haugs noteringsbok \(1860-1899\)](#) (8 162 visninger)
- [Hyttebok for Vidsyn. Nedtegnelser og bilder fra perioden](#)

Velg fylke

Hjelp

krigsminne

Søk

Utvidet søk | Søkertips

Digitalt fortalt samler inn krigsminner

Filtrer:

Ditt søk: "krigsminne" x

FYLKE

TIDSPERIODE

LISENS

TREFF I OBJEKT (118)

Vis 24 per side

Sorter relevanse

Side 1 av 5

Populære emneord

knreise bø/sauherad-piloten

dovre-piloten krig

andre-verdskrigen krigsminne

kystkultur byantikvaren-i-oslo

andre-verdenskrig kjønnsroller

ww2 kvinnehistorie museum

rallarvegen krigen lokalhistorie

kulturminne

Furuskogen i Reisadalen - et krigsminne

Forfatter: Lise Brekmoe
Sted: Troms

Flyvraket på Fjordbotneidet

Forfatter: Unn-Tove Andreassen
Sted: Troms

Krigen på Vigeland

Forfatter: Caroline Lian og Jon Vetrhus
Sted: Vest-Agder

Fred på jorden! - utdrag fra en flyktnin...

Forfatter: Maria Figenschau
Sted: Troms

Skottelåven, eit krigsminne til ettertan...

Forfatter: Torveig Dahl
Sted: Oppland

Ønsker å fylle krigshistoriens sorte hul...

Forfatter: Beate Heide
Sted: Nordland

Da krigen kom til Lávrra

Vonde minner fra Sydspissen fangeleir

Russelv - et kystfort på spissen av Lyng...

De tyske okkupantene tar seg til rette i...

300 års militær aktivitet på Gammeløya

Christiansholm

**Det er mer enn nok info
om eventyr på
norskspråklig internett**

Hvordan bjørnen ble stubbrumpet

FOLKEDIKTNING, ASBJØRNSEN & MOE

Bjørnen møtte en gang reven, som kom luskende med et knippe fisk han hadde stjålet. "Hvor har du fått det fra?" spurte bjørnen. "Jeg har vært ute og fisket, herr bjørn!" svarte reven.

Så fikk bjørnen også lyst til å lære å fiske, og ba reven si hvordan han skulle bære seg at. "Det er en simpel kunst for deg", sa reven, "og den er snart lært. Du skal bare gå ut på isen, hugge deg et hull og stikke rumpa nedi; og så må du holde den der bra lenge. Du må ikke bry deg om at det svir litt i den; det er når fisken biter; dess lenger du kan holde den der, dess mer fisk får du. Og rett som det er, skal du tverrykke opp!"

Ja, bjørnen gjorde som reven hadde sagt, og holdt rumpa lenge, lenge nedi hullet, til den var frosset vel fast; så tverrykket han den – tvert av, og nå går han der stubbrumpet den dag i dag.

Utdrag av eventyret i originalutgave (1852)

Bjørnen mødte engang Ræven, der kom luskende med et Fiskeknippe, han havde stjaalet. "Hvor har du faaet det der fra?" spurgte Bjørnen. "Jeg har været udeog medet, Herr Bjørn!" svarede Ræven.

Saa fik Bjørnen ogsaa Lyst til at mede, og bad Ræven sige ham, hvordan han skulde bære sig ad. " Det er en simpel Kunst for dig," svarede Ræven, "og den er snart lært: du skal bare gaae ud paa Isen, hugge dig et Hul, og stikke halen nedi; og saa maa du holde den der brav længe. Du maa ikke bryde

Fagstoff

Innbygg Enkel visning
Lytt til tekst Skriv ut

Kilde

Eventyret er hentet fra Asbjørnsen og Moe: *Norske Folkeeventyr*. Det er innskrevet og rettet av Kjell Nedrelid (etter 1982-utgaven).

Kontekst Min læring

Kompetansemål

Læreplan i norsk

- sammenligne fortellemåter og verdier i et utvalg samtidstekster med fortellemåter og verdier i myter og folkediktning

Inngår i

- Folkediktning og samtidstekster (Fagstoff for Norsk Vg2 og Vg3 SF)
- Norsk Vg2 og Vg3 SF (Fag)

NDLA - de mest kjente eventyrene samt utdrag av originalutgaven

Norske Folkeeventyr

(1841-1844) Author: [Peter Christen Asbjørnsen](#), [Jørgen Moe](#) - Tema: [Norwegian Literature](#), [Trolls](#)

Titel og innhold | [Next >>](#)

Project Runeberg | [Facebook](#) | [Catalog](#) | [Recent Changes](#) | [Donate](#) | [Comments?](#) |

Norske Folkeeventyr

Förord till den elektroniska utgåvan

Elektronisk udgave av Kjell Nedrelid, knedreli@sn.no

"Like før jul 1841 kom det første heftet. Det var på 96 sider, ..."

"I de to årene etter kom hefte 2 og 3, og dermed forelå omtrent halvparten av eventyrsamlingene. Enda et hefte ble utgitt i 1844"

(Den norske Bokklubben, bind I, 1982)

I oktober 1996 lades denna e-text in i Projekt Runeberg, som då ännu inte var fyra år gammalt. Vi har inte dokumenterat vilken tryckt förlag utgav denna elektroniska utgåva, men den är baserad på den norske bokklubben 1982 och en illustrerad utgåva från 1930-talet, men detta är inte bekräftat. Språkdräkten är hur som helst modernare än originalutgåvan från 1840-talet. Vi har inte lagt till faksimilbilder av sidorna i boken, men det här är en kvarleva från våra tidiga år.

På Wikisource finns [Norske Folkeeventyr](#) (Anden forøgede Udgave, 1852) och andra utgåvor av Asbjørnsen och Moe.

Innhold / Table of Contents

Titel og innhold

[Kvernsagn](#)

[En gammeldags juleaften](#)

[En tiurleik i Holleia](#)

[Peik](#)

[Pannekaken](#)

[Småguttene som traff trollene på Hedalsskogen](#)

[Pål Andrestua](#)

[Matthias skytters historier](#)

[Vesle Åse Gåsepике](#)

[Mannen som skulle stelle hjemme](#)

[Skarvene fra Utrøst](#)

[Risen som ikke hadde noe hjerte på seg](#)

[Gutten og fanden](#)

[Tommeliten](#)

[Mumle Gåsegg](#)

[Den syvende far i huset](#)

[En prestehistorie](#)

Prosjekt Runeberg - jobbet med metadata og autogenerer lenker til eventyr i originaltekst

Nasjonalbiblioteket kobler på Runebergs metadatasett

Vanligste kilden på eventyr for Wikipedia

**Dere må samarbeide der
de andre er flinkere og
større og rendyrke det
unike ingen kan
konkurrere med dere på.**

**Hvilket innhold er mest
attraktivt?**

Hva bør digitaliseres først?

Hvilke formater?

Elevers behov:

- **Enkel, moderne norsk**
- **Transkribert tekst, ikke scannede bilder**
- **Søk er essensielt, fordi det å finne veien til info er en del av undervisningen**
- **Fotografi til presentasjoner**

Hvilke formater?

Studenter:

- **Transkriberte, søkbare dokumenter**
- **Scannede originalverk, fordi notatene i margen øker forståelsen og fortolkingsmuligheter**
- **Avanserte søkebehov**
- **Mulighet for å være nær materialet, den gruppa med høyest “gåsehud”-faktor**

Hvilke formater?

Museum trenger:

- **Alt digitalt og transkribert**
- **Åpent API med ryddige, strukturerte metadata**
- **At samlingen bruker deres eksisterende plattformer for formidling, som Digitalt museum og Wiki Commons**
- **Fotografier og scannede originaler**

Hvilke formater?

Lokalhistorikere og wikipedianere trenger:

- **Alt digitalt**
- **Åpent API med ryddige, strukturerte metadata**
- **Fotografier**
- **Transkribert informasjon, alt må være søkbart**
- **Modernisering ikke nødvendig**
- **Navn, tid og sted er essensielt**

1. Minneoppgavene = livshistoriene

- Det er konkurranse her, men dere har unikt materiale
- Aktuelt for ungdom, lokalhistorikere, slektsforskere, forskere og studenter
- Store muligheter for formidling
- Potensiale til å bli et større innsamlingsprosjekt, sammen med andre aktører, som kan gi presseoppslag og interesse
- Trenger kun “enkel” kategorisering på sted, dato, kjønn + fritekst
- Kan bli det mest levende av arkivet!

2. Svartebøkene og hekseprosessene

- Unikt materiale, også internasjonalt
- Relevant for skoleprosjekter i historie, i tillegg til studenter fra flere fagdisipliner
- Her kommer dere høyt på Google, men dagens løsning er helt gresk
- Kan brukes til forskningsformidling
- Kan lage et internasjonalt transkripsjon og oversettelsessamarbeid fordi materialet er så unikt som det er

3. Bilder

- Kan gi arkivet det lille ekstra
- Digitalisere alt, knytt på metadata og del på creative commons, wikisource osv.
- Kan sikre kjennskap og aktiv bruk, pluss berikelse og interesse for NFS sine temaer på tvers av alle plattformer

4. Folkeminnesamlerne

- Her er det oppslagsverkene som er de store kildene. Bruk materialet til å berike og videreutvikle artikler om Moltke Moe og de andre der folk kan finne dem, ikke skriv konkurrerende artikler.
- Samarbeid med Nasjonalbiblioteket om formidling av brev, da de ofte sitter på svarene i håndskriftsamlingen sin.

5. Livs og årshøytider

- Høytidene er mye lest i oppslagsverkene, særlig av skoleelever. Å knytte informasjon her gjør at det blir lest av utvalgt målgruppe.
- På høytidene er det et formidlingspotensiale knyttet til massemedier og sosiale medier, både med oppskrifter og artig overtro.

6. Eventyr og sagn

- Her er det stor konkurranse. Åndsverk som er i det fri, “alle” har laget sin egen side om eventyr.
- Dette er mest interessant for forskere og studentene som trenger eventyr-kodene
- Kanskje viktigere å få til deling av det som produseres av forskerne tilknyttet det som finnes i samlingen

Utfordringer og muligheter

Den analoge samlingen trenger kjærleik

- Den er viktig for både studenter og besøkende elever

Dere har litt å ta igjen

- Fordi Lokalhistoriewiki ikke vet om dere, har de laget sitt eget «kjeldearkiv» der de samler folkeminner
- Det samme gjør Digitalt museum og Digitalt fortalt
- Store deler av kultur- og arkivsektoren samarbeider på åpne data og felles prosjekter, mens dere er ikke inkludert

Samarbeid er løsningen

Både for å søke midler og få mer bruk av NFS

Samarbeid vil også lede til:

- Høyere kompetanse på digital formidling
- Gjenbruk av løsninger og programvare
- Større synlighet i kultur og arkivsektoren, der samarbeid er alt de driver med om dagen

Noen forslag

- Sparebankstiftelsen kan gi støtte til prosjekter med formål om formidling til elever f.eks. via kurs for lærere
- Søke Kulturrådet sammen med lokalhistorisk institutt om katalogisering, digitalisering og bildeopplasting + åpne datasettene
- Forskningrådet kan være aktuelle å søke om midler for å åpne data (f.eks. svarteboekene, noe på forskere + studenter sammen) i forskningsøyemed
- Nasjonalbiblioteket er naturlig å kontakt for å få støtte til digitaliserings- og metadataprojekt
- Inngå samarbeid med Store norske leksikon på digitalisering- og formidlingsprosjekt (gjerne rettet mot skoleelever)

PS: Lokalhistoriewiki er gjerne med på å søke midler om dere samarbeider

Anbefalt vei videre

1. Sats på UiOs standardsystemer, ikke egenprodusert løsning
2. Begynn med én ting av gangen og gjør det ordentlig
3. Veivalg: Åpne data først eller skoleprosjekt først?
4. Både Wikipedia, Store norske og Lokalhistoriewiki er klar for samarbeid, kurs og oppfølging med dere
5. Dere vil trenge andre lokaler og mer arkivkompetanse i det lange løp

Nå-situasjon

**Flaggskip for
sektoren**

Foretrukken kilde

Få penger til samlingen

**Samlingen må
tas vare på**

Fremtiden

**Digitalt og
analogt må
spille på lag
her**